Dnro 001/81/2016

Heikki Taulu

26.9.2016

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 27.9.2016 klo 12.15

HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Akava kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikon asiassa.

32.30 TEM hallinnonala, työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka (s. 641-642)

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun uudistuksessa resurssien käyttöä kohdennetaan työnhakijoiden aktivointiin. Akavan näkemyksen mukaan työnhakijoiden aktivointi on keskeisen tärkeässä osassa haettaessa työvoimapalveluilta lisää vaikuttavuutta. Lisääntynyt työnhakijoiden kontaktointi palvelee niitä työnhakijoita, jotka yrittävät kaikin tavoin työllistyä, mutta kaipaavat myös opastusta ja neuvontaa yritykselleen.

Työttömät ja osa-aikatyössä olevat velvoitetaan hakemaan aikaisempaa tiiviimmän raportointivelvollisuuden velvoittamina omaehtoisesti työtä. Omatoimisen työnhaun ja työtarjousten seurantaa kehitetään siten, että seuranta edistää työllistymistä, avoimien työpaikkojen täyttymistä ja korostaa työttömyysturvan vastikkeellisuutta. Työllistymissuunnitelmien toimivuus arvioidaan ja työnhakijoiden omatoimisen työnhaun seurantaa varten uudistetaan tietojärjestelmiä. Akava pitää näitä uudistuksia välttämättöminä työvoimapalvelun parantumisen kannalta.

Yksityisten työvoimapalveluiden roolia palvelujen tuottajana lisätään. Työnvälitys- ja yrityspalvelujen ostopalvelujen kokeiluhankkeet arvioidaan ja tulosten perusteella toimintamallia kehitetään ja laajennetaan palvelujen työllisyysvaikutusten lisäämiseksi. Akava on kannattanut toimijoiden kentän laajentamista työvoimapalveluiden tuottamisessa. Uskomme että eri toimijoiden asiantuntemuksen käyttöönotolla esimerkiksi eri työttömien kohderyhmien palvelua voidaan parantaa. Kustannustehokkuuden toteutuminen voidaan varmistaa tulosperusteisella palkitsemisella.

Kaikille työmarkkinoiden toimijoille avoin digitaalinen työmarkkinatori otetaan käyttöön ja työnvälityksessä hyödynnetään automaatiota. Akava uskoo työmarkkinatorilla olevan merkittävä vaikutus työmarkkinoiden kohtaannon parantamisessa. Uutta teknologiaa hyödyntäen voidaan työnvälityksen kustannustehokkuutta parantaa.

Vuoden 2019 loppuun saakka toteutettavalla määräaikaisella kasvuyritysten työllisyysohjelmalla tuetaan korkeasti koulutettujen pitkään työttömänä olleiden palkkaamista kasvuyrityksiin. Akava pitää tervetulleena ohjelmaa, jolla pyritään helpottamaan korkekoulutettujen pitkäaikaistyöttömien asemaa. Korkeakoulutettujen työttömyysjaksoilla on taipumusta pidentyä jopa useammin kuin vähemmän koulutettujen joukossa.

Hallitus valmistelee TE-palvelujen järjestämisvastuun siirron maakunnille vuoden 2019 alusta lähtien. Akavan näkökulmasta hallinnollisen uudistuksen tärkeimpänä vaatimuksena on se, että työttömälle työnhakijalle pystytään tarjoamaan laadukkaat ja saavutettavissa olevat palvelut siitä riippumatta, kuka ne järjestää.

Aktiivitoimenpiteiden määrää lisätään laajentamalla työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta siten, että valtion työttömyysetuuksiin osoittamia määrärahoja käytetään liikkuvuusavustuksen, starttirahan ja palkkatuetun työn rahoittamiseen. Akava on kannattanut rahoituksen lisäämistä esitetyllä tavalla. Toteamme kuitenkin, että kyseisten toimenpiteiden vaikuttavuudesta olemassa oleva tutkimustieto on varsin vanhentunutta. Onkin hyvä, että työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuudesta saadaan tuoretta tutkimustietoa ensi vuoden puolella. Tällöin voidaan arvioida uudelleen rahoituksen tarvetta.

STM hallinnonala; keskeisiä asioita

Kilpailukykysopimuksen mukaiset sosiaalivakuutusmaksujen muutokset näkyvät vuoden 2017 talousarvioesityksessä. Työnantajien sosiaaliturvamaksua alennetaan 0,94 prosenttiyksiköllä, mikä lisää valtion rahoitusosuutta 706 miljoonaa euroa. Samalla euromäärällä alennetaan palkansaajien ja yrittäjien sairaanhoitovakuutuksen sairaanhoitomaksua ja nostetaan työtulovakuutuksen päivärahamaksua. Työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuja yhdenmukaistetaan. Lisäksi työntekijöiden keskimääräistä työeläkemaksua korotetaan ja työnantajien keskimääräistä työeläkemaksua alennetaan edellisestä vuodesta 0,20 prosenttiyksikköä.

Samoin kilpailukykysopimuksen mukaisesti palkansaajan aikuiskoulutustuen perusosan rahoitus siirtyy Työttömyysvakuutusrahaston tuotoilla katettavaksi. Lisäksi aikuiskoulutustuen enimmäispituus lyhenee 15 kuukauteen ja perusosa alenee 15 prosenttia. Muutokset tulevat voimaan 1.8.2017 ja säästävät valtion menoja aikuiskoulutustuessa 44,1 miljoonaa euroa vuonna

Perhevapaista työnantajille aiheutuvia kustannuksia tasataan 2 500 euron kertakorvauksella. Kustannuksia kertakorvauksesta aiheutuu 45 milj. euroa v. 2017 ja tämä rahoitetaan työnantajien sairausvakuutusmaksulla. joten se ei vaikuta valtion menoihin. Akava esitti kertakorvaukselle vaihtoehtoisen ja kustannuksiltaan edullisemman mallin, jossa niin äitiys- kuin isyysvapaan aikaisen päivärahan tasoa olisi korotettu ja hyöty jakautuisi niin työnantajille kuin työntekijöille. Lisäksi laajempi perhevapaiden uudistaminen parantaisi nuorten naisten työllisyysastetta.

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kohdistetaan 200 miljoonan euron säästö. Työttömyysturvan omavastuuaikaa pidennetään, ansiosidonnaisen työttömyysturvan korotusosia pienennetään, pitkän työuran korotusosasta luovutaan kokonaan ja työttömyyspäivärahan enimmäiskestoa lyhennetään sadalla päivällä. Vuonna 2017 valtion säästö kokonaisuudesta on kuitenkin vain 20 miljoonaa euroa. Akava ei ole kannattanut näitä muutoksia.

Hallinnonalan säästöihin sisältyy lisäksi useita muita toimenpiteitä kuten indeksijäädytykset Indeksitarkistuksia kansaneläkeindeksiin ja kuluttajahintaindeksiin sidotuissa etuuksissa. Lapsiperheiden näkökulmasta myönteinen yksityiskohta on, että vesirokkorokote sisällytetään kansalliseen rokotusohjelmaan. Tämä lisää määrärahatarvetta 4,2 miljoonalla eurolla.

Kannustinloukkujen purkamiseksi nuorten kuntoutusraha ja nuorille maksettavan ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha korotetaan takuueläkkeen tasolle. Ehdotus lisää valtion menoja 14,2 miljoonaa euroa. Esitys perustuu osakykyisten työllistymisen edellytyksiä käsitelleen työryhmän ehdotuksiin ja Akava on hyväksynyt nämä aikaisemmin.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen lääkekorvauksiin kohdistetaan 134 miljoonan euron säästö vuoden 2017 alusta. Valtion osuus tästä on 60 miljoonaa euroa. Akava olisi hakenut säästöjä rationaalista lääkehoitoa kehittämällä.

Sairaanhoidon kustannusten korvaamista yksityisen terveydenhuollon palveluista jatketaan vuoden 2018 loppuun saakka silloin, kun palvelut on järjestetty kunnallisissa tiloissa. Akava on kannattanut ehdotusta, koska tämä tulee olemaan osa laajempaa sote -uudistusta

STM ehdottaa, että sairaus- ja kuntoutusrahojen tulorajoja ja korvausastetta alennetaan ylimmissä tulorajoissa. Tällöin työtulovakuutuksen kustannukset pienenisivät vuositasolla 25 miljoonaa euroa ja 18 miljoonaa euroa vuonna 2017. Muutokset eivät vaikuta valtion menoihin. Muutoksesta ei myöskään koidu valtiolle säästöjä. Akava ei ole hyväksynyt tätä esitystä.

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kelalle vuoden 2017 alussa. Siirron takia Kelan toimintakuluihin lisätään 26,5 miljoonaa euroa vuonna 2017. Siirto lisää menoja STM:n hallinnonalalla 478,6 miljoonaa euroa. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista vähennetään jatkossa peruspalveluiden valtionosuuksista.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6 puh. 020 7489 400
00520 Helsinki www.akava.fi

Akava